

**Профорієнтація та кар'єрне навчання у середніх навчальних закладах:
Професійна компетентність фахівця з профорієнтації та кар'єрного
навчання в середніх навчальних закладах в Англії**

Допомогти підростаючій особі зробити правильний вибір – одне з головних завдань, яке вирішується за рахунок спільної роботи сім'ї, суспільства та сучасної школи. Тому фахівець з профорієнтації та кар'єрного навчання є інтегруючою ланкою між реалізацією вимог суспільства до трудових ресурсів та самою особистістю з врахуванням її здібностей та інтересів і має бути готовим до профорієнтаційної роботи у середніх навчальних закладах.

Питанням професійної підготовки та компетентності фахівців з профорієнтації та кар'єрного навчання займаються такі британські вчені як: Д. Ендрюс, Б. Бессот, Н. Роу, Д. Кід, Е. Барнс, Е. Вотс; серед вітчизняних вчених це: П. Дмитренко, І. Косяк та ін.

Посада фахівця з профорієнтації та кар'єрного навчання є штатною, затвердженою законодавчим шляхом, оскільки згідно з Національним Курикулумом та постановою Міністерства освіти (Education Department) всі учні середніх навчальних закладів Великої Британії повинні мати можливість отримувати послуги з профорієнтації та кар'єрного навчання. Усі школи зобов'язані включити до шкільного курикулуму для учнів середніх навчальних закладів програму з профорієнтації, а способи реалізації програми можуть варіюватися в залежності від фінансування, типу школи та керівництва закладу [4].

На посаду фахівця з профорієнтації та кар'єрного навчання може бути призначена особа тільки з академічною освітою. Здебільшого спеціальність у сфері профорієнтації та розвитку кар'єри є другою професійною кваліфікацією, що здобувається на основі першої психологічної, педагогічної або навіть економічної освіти. Зазвичай в школах Англії обов'язки спеціаліста з профорієнтації та кар'єрного навчання виконує викладач

модулю «Особистісно-соціальна освіта, освіта про здоров'я та економіку» (PSHE Education), який включає спланований комплекс навчального матеріалу, спрямований на особистий, соціальний і моральний розвиток особистості. Обов'язки викладання цього модулю розподіляються поміж декількох викладачів: від двох до семи. Такий викладач зазвичай має вищу професійну освіту та сертифікат, який надає право викладати цей модуль, який входить до Національного Курикулуму. Такий спеціаліст може бути координатором з профорієнтації та кар'єрного навчання за умови, що він (вона) регулярно відвідує семінари та конференції з профорієнтації та кар'єрного навчання, які влаштовуються місцевими органами управління освітою та службами профорієнтації і розвитку кар'єри [3].

Слід зазначити, що фахівці з профорієнтації та кар'єрного навчання мають різну кваліфікацію, ступінь підготовки та членство у сфері профорієнтації та розвитку кар'єри. Водночас усі фахівці, окрім викладачів модулю «Особистісно-соціальної освіти, освіта про здоров'я та економіку» (PSHE), які працюють у середніх навчальних закладах у сфері профорієнтації та розвитку кар'єри, мають кваліфікаційний диплом у сфері профорієнтації та кар'єрного навчання, а також є членами Інституту профорієнтації та розвитку кар'єри та асоціації професійно-орієнтованої освіти та профконсультацій (Association for Careers Education and Guidance). У більшості середніх навчальних закладів основні обов'язки, що стосуються профорієнтаційної діяльності в школі, виконує одна людина, яка може займати посаду вчителя-предметника з модулю «Особистісно-соціальна освіта та освіта про здоров'я та економіку» та «Громадянство» (PSHE), профорієнтатора, координатора з профорієнтації, профконсультанта [1].

Отже, професійна компетентність фахівця з профорієнтації та кар'єрного навчання передбачає: обізнаність із законодавчою та нормативно-правовою документацією, правилами й нормами охорони праці; соціальною психологією; знання основ психології й фізіології праці та сфери управління; ґрунтовні знання з професійної орієнтації, розвитку кар'єри та

психологічного консультування; знання класифікацій професій і спеціальностей; обізнаність із вимогами, які висуваються професією до людини, соціально-економічною ситуацією на ринку праці. Досить важливими в роботі спеціаліста з профорієнтації та кар'єрного навчання є його якості як особистості. Справжній фахівець з профорієнтації та кар'єрного навчання має любити дітей, цікавитися їхніми проблемами, небайдуже ставитися до вибору учнями напряму подальшого навчання, майбутньої професії та кар'єрного шляху, бути справедливим та уважним, дотримуватися конфіденційності, поважати особистість учня, приділяти увагу всім учням у процесі профорієнтаційної роботи та ін. Фахівець з профорієнтації та кар'єрного навчання повинен також бути добре обізнаним у сфері сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій, які широко використовуються в більшості середніх навчальних закладах Англії. Особливо це стосується програмного забезпечення, яке використовується в середніх навчальних закладах з метою психодіагностування та професійного діагностування [2].

Література:

1. Andrews, D. (2011). *Careers Education in Schools*. Staffordshire: Highflyers Publishing.
2. Bassot, B., Barnes A., Chant, A. (2014). *A practical guide to career learning and development*. Oxon: Routledge.
3. Rowe N. *Mapping of Seminal Reports on Good Teaching: NFER Research Programme: developing the Education workforce* / Naomi Rowe, Anne Wilkin, Rebekah Wilson. – Slough: NFER, 2012. – 34 p
4. Watts A. G. *Evaluating the effectiveness of careers guidance: a review of the British research* / Watts A. G., Kidd J. M. // *British Journal of Guidance and Counselling*. – 2011. – August. – P. 3–6.